

דחפורים בואדי סאליב

חיפה שוב בחדשות: ראש העיר גוראל משלח את דחפורי ברובע היסטורי נדיד ביזיו ומכריז: מפעל שיקום אמנותי... בחגובה למבקרין, הוא מנסה להעליל עליהם עלילות. ועד אמני חיפה מברך על המוגמר. האתנן: „בית אמנים“ (ססו מ"ד) שיקום על חורבות רובע ערבי הרוס. חושיטטאן לא מתה, היא דק החליפה שם. גוראלובקה מזהמת האוויר, כורתת העצים, מגלחת האחרים, דוחה, גסה ומכוערת לאיפוח מקודמתה, אלא שהיא מגיעה לעיתונות הארצית רק כשנחשפת פרשת שחיתות נוספת

את החלק התחתון של הואדי והרסו עשרות מיבנים נוספים כדי לפרוץ את הדרך (לכביש דרי מסלולי ולחניון...). גם בחלק העליון הרסו בתים רבים. אך הגרוע מכל הוא שהם הרסו לחלוטין את התשתית — את הציר שעליו נשען הואדי. הם השמידו את רחוב המדרגות הידוע, שבלעדיו אין בכלל ואדי ואין את מה ואת מי לשחזר. מי שמתיימר אחרי כל זה לטעון שזה חלק מתוכנית שיקום, או שאין לו כל מושג על מה הוא מדבר, או שהוא מנסה בכוונה להטעות את מי שאינם מתמצאים בנושא.

ויהודית הנדל, חיפאית לשעבר, שסיפרה הידוע רחוב המדרגות קרוי על שמו של אותו רחוב שנהרס עתה, הגיבה: „קשה לי להאמין שזה קורה במציאות, למרות ניסיוני המר מאוד עם עיריית חיפה. נראה שמהרסיין ומשנאייר ממך ייצאו, ובהם ראשי עירך...“

ועל ראשיהעיר גוראל אמרה: „עיר שככה מדבר ופועל ראשיהעיר שלה — היא כאמת עיר אומללה... הוא כבר הנציח את עצמו, ושמו ייזכר בעיקר במה שהרס ולא בדיוק במה שבנה.“

ומה משיב על כל אלה ראשיעירנו גוראל. הוא אומר: „אז הרסו את רחוב המדרגות. אסון גדול.“ הרסו ואדי, הרסו רובע, הרסו רחוב מדרגות. כאמת אסון גדול. העיקר: הצביעו מערךן ואחר כך עוד הולכים ומשוים איש כזה לבני הוולן והבאנטו.

מה פלא שראשיעיר כזה ודומיו (יש כאלה?) מציעים ש„משוררים יישבו בבית ויכתבו שירים“ ואל יתערבו בענייניה של עירו שהם בעיניו

כמטרה לתעד את מלאכת ההרס היסודית שביצעה עיריית חיפה במקום. כאותה הודרמנת הרשית לעצמי לומר לכתבהיעיתון המקומי כי „אינני מכיר עוד עירייה ונדאלית כמו עיריית חיפה, ואני לא מאמין שאפשר לראות פראות כזאת גם במקומות הכי חשוכים באפריקה.“

כיום אני כמובן מתחרט על ההשוואה. אנא ואנא, בני וולן ובאנטו יקרים, תושבי דאהומי וחופי-השנהב, אנגולה וואמביה וניגריה, נא סילחו לי שהשוויתי אתכם ברגע של כעס חולף לגוף המנהל את ענייני חיפה. באמת לא התכוונתי להלבין כדי כך את פניכם השחורות. פליטתפה, מה לעשות. טעות לעולם חוזר.

אבל נחזור לחיפה הלבנה אם גם לא מולבנת. בלא שצפינו זאת מראש, נמצאה לנו תמיכה בטענותינו ממקור לא-צפוי. ד"ר ראובן הכט, מקים ממגורות דגון וחתן פרסיישראל, בן תרבות ואספן אמנות, שוחר חיפה שאף תיעד את מיקצת יופיה בשני אלבומים שמימן בכספו ולא נחה דעתו עד שתרם לאוניברסיטת חיפה גם אוסף ארכיאולוגי וגם מוסיאון, קם והודיע מפורשות (אני שוב מצטט מתוך העיתון):

„מה שעיריית חיפה עוולה ומעוללת לוואדי סאליב הוא פשע שאין שום אפשרות לסלוח עליו. לוואדי הזה יש ערך תרבותי והיסטורי אדיר. הוא יפה ועשיר בהרבה מיפו העתיקה. בשנות ה-60 שכרתה, על חשבוננו, את סעדיה מנדל, האדריכל ששיחור את יפו, והוא הכין תוכנית שיחזור ושיקום מפורטת, אבל שום דבר לא יצא

וך הוגנת וסבירה וכי ראשיהעירייה ועווריו היו מלאי שבחים להגינותו של המשורר, הןף כמלי אך בעיניהם.“

וך או לא וך. מה פלא שראשיהעיר ביקש מהכתב, באמצע הראיון, להחזיר לידיו את מיכתבו של חבריהכנסת הנכבד. אני שוב מצטט: „גוראל: סליחה. אבל את המיכתב של יוסי אני מבקש שתחזיר לי. קצת לא נעים לי כלפיו.“

הקיצור: פארסה חיפאית קצרה ברוח „ימי חיפה העליונים“ המופרים היטב בעיריהכרמל. אלא שהפעם לא עלה ניסיוןההלבנה יפה כליכך. מרועז תשאלו. — השר יודע. אולי עבודת הכנה בלתי-מספקת, משכורות נמוכות מדי לדוכי רים, השחקנים לא למדו את תפקידיהם בעלפה, המיכתב הלא-נכון השתרבב אל תוך חומר-הרי איות המרשיע. התוצאה, מכל מקום: הפנים שהיו אמורות להלבין, נותרו שחורות כופת. מה פלא שהכתב שלנו משיב לו במקום לאותו

אני רק נוסע לי לעשרה ימים לחוף-לארץ כדי להחליף אוויר חיפאי (מוזום) ולהשתתף בפתיחת חגיגות ה-40 למדינת ישראל בניו-יורק, ועיריית חיפה, בהנהגתו העשויה לכליחת של אריה גוראל, הנרסאי לשעבר ועסקימערך בהווה, מכינה לי מסיבת-הפתעה קטנה. מתברר שראשי העיר זימן אליו את הכתב הבכיר של המקומון החיפאי כלבו, רמי רוזן, כדי לחשוף בפניו אתה ולתמיד — אני מצטט — את „פרצופו האמיתי של המשורר הדגול נתן וך.“ מוטרד ככל בניי מינו עליידי שיקולים מוסריים נעלים, אף הוסיף ראשיהעיר ואמר כי „אני מודה שהתלבטתי די הרבה. לא בכל יום אני מלבין פני אדם ברבים, ועוד משורר כמו וך. אך במיקרה הזה החלטתי שאין לי מנוס.“

אין מנוס, אין מנוס. מה לעשות, מוכרחים להלבין. ובאמת תהיתי לראות באיוו אבקת-כביסה

ואדי סאליב, דצמבר 1987: „שיקומו“ של רובע בעזרת דחפורים... מכינים מקום לטיילת, חניון וכביש רבי-מסלולי

ישתמש. ובכן, מתברר כי אני עבדכם, תושב חיפה בעבר, בהווה ואי"ה גם בעתיד, פניתי בשעתו לאגף-הנכסים של העירייה — אני שוב מצטט מן הכתב — „כדי לשכור בשכר חודשי דירה ריקה של העירייה (שהיתה) זקוקה לשיפוץ יסודי.“

כן ביקשתי „ששמאי מוסמך של עיריית-חיפה יעריך את ההוצאה שתידרש לצורך שיפוץ ובתמורה להשקעה הכספית שאשקיע בשיפוץ הדירה (על-פי הערכת שמאי העירייה) אינני מבקש לעצמי שום זכות או חוקה עליה. ואולם, אני כן מבקש שהוצאות-השיפוץ יובאו בחשבון בקביעת שכר הדירה החודשי.“

מעשה נורא באמת. וגם בלתי-מקובל במקצת: לא פנייה לקבלת דירת חינוס-לספורים-זאמנים נוסח ימי אבא חושי, לא בקשה לדירה בלא תשלום שכר-דירה, לא תביעה לזכות של דייר מוגן או חוקה מכל סוג שהוא, אפילו לא בקשה לדירה ברמי-מפתח. שום דבר סנסאציוני כזה או ברומה לו.

במקום כל אלה, סתם הצעה אפורה לחווה-שכירות רגיל, מקובל, משעמם, בין בעל-הבית לבין שוכר ברמי-שכירות שבייאו בחשבון את גובה הדיה-שיפוץ שהושקעו בדירה — וזאת עוד לפי הערכת שמאי העירייה!

בשלב מסוים הבין כנראה אפילו גוראל את הגיחוך בתבשיל שרקת, בייחוד לאחר שמטר בטעות לידי הכתב מיכתב מאת חבריהכנסת שבת וייס שהתעניין אף הוא בפרשת „שוכרים“ וכו', במיכתב, כתוב כי „לדעת גוראל היתה הצעתו של

אבל נניח לפארסה התיבה. במה, בעצם, מדובר כאן?

ובכן, המדובר בכך שבועיים לפני המועד שנבחר להלבנת פני השחורות כרבים יצאנו אנוכי, ידידי גרשון קניספל (שגם אליו כבר מנסיים עתה להיטפל בצורה רומה), אמן ותיק ומי שכיהן עד לא מכבר כיושב-ראש אגודת הציירים והפסלים בחיפה ובאזור הצפון, בליויית כתב-עיתון כלבו וצלם לאזור הידוע בשם ואדי סאליב

ואדי סאליב דצמבר 1987. ראשיהעיר גוראל: אף בית לא נהרס

ענייניו שלו ושל ה„אורבאניסטים“ שלו... גם ראשי השב"כ שלנו ומנהלי הבנקים וספקי הנשק לאיראן ואכירי צברה ושאתילה וקומאנדו כהנא ומחבלי י"ע והטיירת הירוקה ורשות-שמורות" הטבע עוקרת העצים — גם כל אלה היו מעדיפים שיתורו את ענייניהם בידי „המומחים“.

מכחינה זו, גוראל נמצא בחברה טובה בהחלט. הצרה, כמובן, מתחילה בזה שיש לי יחס מיוחד לחיפה. לא רק שלמדתי בה כל שנות בית-הספר העממי ושתיים משנות בית-הספר התיכון, אלא שגם היכרתי את העיר הזאת כדרך שאדם זוכה ומסוגל להכיר רק עיר שגדל והתבגר בה. לתל-אביב באתי כאל עולם חדש, מוזר, קסום ואף מפחיד מעט. פה, בחיפה, לעומת זאת, היכרתי כל אכן, וכמה אנשים מזכירות לי דברים שהייתי מעדיף לשכוח, וכמה אנשים — בעיקר בכפר

מזה. ההרס נמשך בהתמדה. אין לי מילים שיביעו את מה שאני חש כלפי הבודדורים ששוב עובדים בואדי סאליב. זה כאילו עיריית פאריס היתה שולחת בולדוורים להרוס את מונמארטר. מישהו מעלה בדעתו שבעיריית פאריס היו בכלל מעזים להגות רעיון כזה?!

שמעתי היטב: „זה כאילו עיריית פאריס היתה שולחת בולדוורים להרוס את מונמארטר.“ וזאת מפי אדם שכיועץ מיוחד לראשי-הממשלה לש"צ, עבר, מר מנחם בגין (בעיקר בתחומי התרבות והאמנות, אני מניח), אינו דווקא מקורב לגרשון קניספל ולי בהשקפתו הפוליטית.

על הודעת העירייה כי ככוונתה להקים באזור ש„גולה“ רובע אמנים, הגיב גרשון קניספל: „את העירייה הגרועה ביותר אפשר גם יום אחד להתי לייף, אבל מה שהם עשו שבועות האחרונים אי אפשר להשיב. אפשר רק לבכות. הם מחקו לגמרי